Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. postale - II Gruppo

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: 34170 Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO: 34135 Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina . . . . . L 1.250
Letna naročnina . . . . . L 2.500
Letna inozemstvo . . . . . L 3.500
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXI. - Štev. 49 (1079) | Gorica - četrtek, 11. decembra 1969 - Trst | Posamezna številka L 50

Naše sodelovanje pri evharističnem bogoslužju

Kadar govorimo o lepoti in dobroti, po katerih naj se odlikujejo človek in njegova dela, postavljamo to pravilo: kolikor bolj preprosto in razvidno je delo, toliko bolj ugaja in duhovno koristi tudi drugim. Marsikatera naša cerkev bi bila bolj prikupna s svojo notranjostjo in bi bolj dvigala ljudi k Bogu, če bi bilo v njej manj predmetov, npr. kakih preperelih zastorov, umetniško malo vrednih kipov, preštevilnih svetilk izpod stropa in podobno. Tako bi prišlo bolj do veljave tisto, kar je bistveno za bogoslužni prostor in krščansko življenje, namreč: daritveni oltar, krstilnik, vzvišeni prostor za oznanjevanje božje besede, spovednica. Tudi ni prav, da po raznih kotih ali vogalih brle lučke (zlasti je odvratno, če so električne); naj bo res vidna večna luč pred tabernakljem kot opomin božje navzočnosti v hiši božji in kot vabilo, da moramo ob Kristusu tudi mi, ki sestavljamo božje ljudstvo Nove zaveze, postajati luč v sodobnem svetu.

POVRATEK K OSNOVNI ZGRADBI SV. MAŠE

Podobno kot trezno urejena notranjščina cerkve, more tudi obnovljeni mašni obred vzpodbudno vplivati in pritegovati ljudi, da se zavestno in aktivno udeležujejo evharistične daritve. Mašni obred kot smo ga poznali pred II. vatikanskim cerkvenim zborom, je nastajal več stoletij in ko se je širil s krščanstvom vred po raznih deželah, je dobival razne spremembe in dodatke v molitvah in ceremonijah, kar je celotni obred prenatrpalo in zabrisalo osnovno zgradbo svete večerje ali Evharistije kot jo je obhajal Jezus s svojimi apostoli. Posebno se je občutila prenatrpanost v začetnih obredih, pri darovanju in obhajilu, da osrednjega dela maše sploh ne omenimo, kjer se imena svetnikov kar na dveh mestih naštevajo. In prav v teh treh delih je novi mašni obred najbolj spremenjen, s čimer je postala maša bolj pregledna in sodelovanje ljudem bolj dostopno.

V drugem delu maše, ki se imenuje evharistično bogoslužje, je sprememba zlasti opazna pri darovanju in pri obredih okrog obhajila: odvišne molitve, zlasti tiste, ki so izražale bolj mašnikovo osebno pobožnost, so bile črtane, druge pa bile spremenjene in okrajšane. Na ta način zopet jasneje odsevajo tiste bistvene prvine, ki jih opazimo pri prvi maši, kakor jo je opravil v okviru poslovilne večerje s svojimi učenci Jezus na veliki četrtek.

V 48. členu Uvoda v »Red sv. maše« je rečeno takole: »Zadnja večerja, pri kateri je Kristus ustanovil spominski obred svoje smrti in svojega vstajenja, dobiva v Cerkvi trajno navzočnost, ko duhovnik, ko predstavlja Kristusa Gospoda, dela isto, kar je Gospod naredil ter svojim učencem izročil, naj delajo v njegov spomin, in s tem ustanovil daritev in velikonočni obed. Zato je celotno obhajanje evharističnega bogoslužja Cerkev tako uredila, da ustreza tem Kristusovim besedam in dejanjem:

1. Med pripravljanjem darov prinesemo na oltar kruh in vino z vodo, obe prvini, ki ju je Kristus vzel v roke.

2. Z veliko ali evharistično molitvijo opravimo Bogu zahvalo za celotno delo odrešenja, darovi pa, ki so sad zemlje in plod človekove delavnosti, postanejo Kristusovo telo in njegova kri.

3. Lomljenje enega kruha razodeva edinost vernikov, v obhajilu pa kot sodarovavci s Kristusom prejmejo verniki Gospodovo telo in njegovo kri na isti način kakor apostoli iz Kristusovih rok.

VSI MORAMO SODAROVATI

Na videz to trojno dejanje evharističnega bogoslužja pomeni isto, kar smo doslej rekli: darovanje, povzdigovanje in obhajilo, vendar vsebinsko z novim gledanjem veliko več in bolj točno povemo. Ne rečemo več »darovanje«, ker je celotna maša ena sama daritev, ko Bogu prinesemo v dar Kristusa in tudi sami sebe. Pri tem delu maše, ki mu pravimo priprava darov, določeni zastopniki ljudstva prinesejo duhovniku kruh in vino z vodo, kar bo sedaj odbrano, pripravljeno za daritev. V zvezi s pripravo kruha in vina za daritev poznamo tudi ofer za cerkev ali pobiranje tkzv. miloščine v pušico za bogoslužne ali kake druge dobre namene (za reveže, za misijone itd.). Kruh in vino ali dar v denarju predstavlja darovalce, torej nas ljudi, ki se hočemo Bogu darovati. Sebe Bogu darovati pomeni biti v srcu odločen živeti po božjih naukih in zapovedih ter s tem dokazovati svojo popolno odvisnost od Boga Stvarnika.

To pripravo darov spremlja nova, vsebinsko zelo pomembna molitev, ki se glasi: »Hvaljen Bog, Gospod vesolja! Po tvoji dobroti smo prejeli ta kruh. Tebi ga prinašamo: sad zemlje in sad dela človeških rok je; naj postane kruh življenja.« Z enakimi besedami se vrši vlivanje vina v kelih s par kapljicami vode in se omenja, da je vino sad zemlje in delo človeških rok.

Tu je izražena globoka resnica: vse, kar ljudje Bogu podarimo, smo pravzaprav prejeli iz njegovih rok. On je ustvaril seme, zemljo, vodil po naravnih zakonih pogoje za rast žita ali trte. Toda Bog nam ob teh svojih darovih daje možnost, da postanejo na neki način tudi naši darovi.

Kar je bilo povedano o pripravi darov, naj zaključi tale skromen predlog: sodelovanje vernikov pri tem delu maše bi moglo biti bolj umevno, če bi bili darovi, ki so pobrani po cerkvi v pušico, postavljeni na mizico pri oltarju, kjer sta tudi vino in voda. Vtis bi bil še bolj učinkovit, če bi to zbirko napravila fant na moški strani, dekle na ženski strani in dar ponesla v bližino daritvenega oltarja.

VRHUNEC SVETEGA OPRAVILA

Ko je priprava darov končana in dar kruha in vina položen na oltar, se začne pri maši središče in vrhunec celotnega svetega opravila, navreč evharistična molitev, to je molitev zahvale in posvetitve. Tu razlikujemo zlasti tele stopnje: hvalospev ali prefacija, kjer se spomnimo kakega posebnega božjega daru ali dela in zato Boga proslavljamo z vzklikom »svet«, kjer se vse občestvo poveže z nebeščani v slavo svete Trojice. Nato pride prošnja k Sv. Duhu, naj darove, ki smo jih zemljani pripravili, posveti. Sledijo posvetilne besede, s katerimi je Kristus pri svoji prvi maši spremenil kruh in vino v svoje telo in kri.

S Kristusovimi besedami in dejanji postane navzočna tista zadnja večerja, pri kateri je Jezus postavil zakrament svojega trpljenja in vstajenja, ko je apostolom izročil svoje telo in svojo kri pod podobama kruha in vina ter jim naročil, naj to skrivnost trajno, to je do Kristusovega drugega prihoda na svet opravljajo med vsemi narodi.

Precej je spremenjen končno tudi oni del evharističnega bogoslužja, ki mu pravimo obhajilo. Očenaš naj bi znali vsi verniki skupaj z duhovnikom tudi peti. Ko bo duhovnik po očenašu dostavil v skrajšani obliki »Reši nas, Gospod, vsega hudega«, bodo verniki to prošnjo zaključili s tem vzklikom: »Tvoje je kraljestvo, tvoja je oblast in slava vekomaj«. Po Jagnje božje in kratki molitvi pred obhajilom, govori duhovnik obrnjen k ljudstvu: »Glejte Jagnje božje...« in po novem dostavi: »Blagor povabljenim na Jagnjetovo gostijo«. »Gospod, nisem vreden...« se moli le enkrat.

Po obhajilu se zadržimo v kratkem molku, nakar mašnik v imenu vseh moli poobhajilno molitev ter nato z blagoslovom in naročilom: »Pojdite v miru!« odpusti navzoče. Z Gospodom v srcu, okrepljeni z njegovo resnico in milostjo bomo med navdušeno pesmijo odhajali iz hiše božje. Naša daritev Bogu se bo nadaljevala izven cerkve v poklicnem okolju, kjer bomo s Kristusom gradili božje kraljestvo v bojih in zmagah.

MSGR. JOŽE JAMNIK

Petdeset let slovenske univerze

Za vsakega izobraženega človeka je univerza izraz najvišje stopnje kulture, katero je zmožen razviti kak narod. Slovenski narod je to stopnjo dosegel pred petdesetimi leti, ko je bila ustanovljena univerza v Ljubljani. S tem je pred vsem svetom izpričal, da je zmožen izvirnega znanstvenega dela in da je zmožen svoja odkritja in dognanja posredovati vsemu človeštvu. Z novo univerzo pa je bila tudi dana možnost mlademu rodu, da se izobražuje doma in se odtegne dostikrat škodljivemu vplivu tujine. S tem se je študentom utrjevala narodna samozavest ter zvestoba vrednotam, ki so lastne slovenskemu človeku.

Slovenska univerza se je rodila 23. julija 1919, ko je vlada v Beogradu izdala zakon o njeni ustanovitvi. Pri tem si je iztekel neminljivih zaslug tedanji voditelj slovenskega naroda duhovnik dr. Anton Korošec, o čemer pa seveda režimski tisk v Sloveniji previdno molči. Da bi sedanjim oblastnikom ne bilo treba omenjati tega dejstva, so se organizatorji proslav 50-letnice univerze v Ljubljani odločili, da bodo namesto same ustanovitve raje proslavili začetek dela na ljubljanski univerzi. To se je pričelo jeseni 1919. leta, ko so se odprla vrata štirih fakultet: bogoslovne, filozofske, tehnične in medicinske, Na pravni fakulteti so se začela predavanja eno leto kasneje, ker so bili trije njeni profesorji tedaj na mirovnih pogajanjih v Parizu.

V prvi semester se je vpisalo 695 visokošolcev. Spočetka so bile težave s prostori, učbeniki in opremo laboratorijev, toda študirati se je vendarle dalo. Razen leta 1945, ko so ostala vrata univerze za nekaj mesecev zaprta, se študij na fakulteti in nikdar prekinil. Od prvotnih petih fakultet se je univerza razširila na devet, izločena pa je bila bogoslovna, katera je postala samostojna ustanova. Univerza šteje tudi dve visoki šoli in tri akademije; obiskuje jo pa že nad deset tisoč študentov.

Osrednje proslave petdesetletnice so bile ta teden od 8. do 11. decembra. Na proslavo so bili povabljeni zastopniki vseh jugoslovanskih univerz, iz inozemstva pa še predstavniki kakih petdesetih univerz. Ob tej priliki je bil pred sedežem ljubljanske univerze odkrit kip prvega rektorja univerze dr. Josipa Plemlja, delo kiparja Borisa Kalina.

DOLGA POT DO USTANOVITVE

Dr. Glaser navaja v svoji literarni zgodovini, da je oglejski patriarh Bertrand že v 14. stoletju hotel ustanoviti za Slovence univerzo v Čedadu, kar pa mu ni uspelo. Če pomislimo, da so bile tedaj v Evropi le tri ali štiri univerze, je bila patriarhova namera nekaj izredno pomembnega za naše ljudstvo.

Pač pa navaja Mednarodna zveza univerz v svojih podatkih, da je dobila Ljubljana svojo prvo univerzo z jezuitskim kolegijem leta 1595. Na tem kolegiju se je dalo študirati teologijo in filozofijo vse do leta 1773, ko je bil jezuitski red razpuščen.

Dobrih sto let kasneje (1693) je v Ljubljani nastala znamenita »Academia operosorum« (Akademija delavnih mož). Sprva je delala skrito in tiho, javnosti pa se je slovesno predstavila šele 13. decembra 1701 pod pokroviteljstvom ljubljanskega škofa grofa Künburga. Cilj Akademije delavnih mož je bila organizacija znanstvenega dela v smislu tedanjih treh fakultet (bogoslovne, pravne in medicinsko-filozofske) ter izdajanje znanstvenih spisov. Za časa delovanja te Akademije so njeni člani, »čebele« imenovani, izdali kar 42 znanstvenih del, vsa v latinščini. Na žalost pa se je Akademija že leta 1725 razšla.

Leta 1848, ko je nastopila tako imenovana »pomlad narodov«, so slovenski poslanci na Dunaju (dr. Ulepič 24. januarja 1849) odločno postavili zahtevo po univerzi v Ljubljani. Notranji minister grof. Stadion je na zahtevo pristal, a vlada je kasneje obljubo požrla. Še več! Že obstoječa filozofska fakulteta je bila iz Ljubljane prenešena v Gradec, enako ranocelniška šola. Toda misel o slovenski univerzi je živela naprej; razširjali so jo zlasti ljudski tabori pred sto leti. Dunajska vlada je leta 1905 znova obljubila univerzo, a še enkrat je ostalo pri obljubah. Oblasti so se redno izgovarjale z materialnimi težavami.

V prvi Jugoslaviji so prišli slovenski poslanci že spomladi leta 1919 z zahtevo po svoji univerzi. Vlada je zlasti na vztrajno intervencijo dr. Antona Korošca 23. julija 1919 sprejela zakon o univerzi v Ljubljani. Zakon je nato podpisal tedanji prestolonaslednik Aleksander Karadjordjević, 31. avgusta 1919 pa je bilo imenovanih prvih osemnajst profesorjev. Med njimi so bili teologa Aleš Ušeničnik in Matija Slavič, slavisti Nahtigal, Prijatelj, Ramovš in Kidrič, zgodovinarja Hauptmann in Kos, matematik Plemelj in elektrotehnik Vidmar.

Sedež univerze je postal bivši deželni dvorec na Kongresnem trgu. V njem so se nastanili univerzitetni svet, univerzitetna uprava in univerzitetno sodišče. Univerza je tako postala najvišje samoupravno telo za višjo strokovno izobrazbo in za pespeševanje znanosti med slovenskim narodom.

Ob stoletnici Gandhijevega rojstva

V Indiji so 2. oktobra letos začeli praznovati stoletnico Gandhijevega rojstva. Slovesnosti bodo trajale eno leto. Mohandas Gandhi se je rodil 2. oktobra 1869 v Porbandarju v severno-zahodni Indiji. Pripadal je tretjemu najvišjemu družbenemu sloju ali kasti Vayšias. Po običaju svoje kaste se je moral poročiti zelo mlad. Kmalu po očetovi smrti je zapustil Indijo ter začel v Londonu študirati pravo. Kljub zahodno-evropskemu okolju je ostal zvest svojemu rodu in veri. V angleškem prevodu indijskih knjig je odkril bogastvo svoje vere in vzljubil knjigo Baghavad Gita, tj. Pesem o Bogu. Pri branju evangelija ga je pretresla Kristusova ponižnost, uboštvo in ljubezen. Kristusova oseba mu je postala vzor vsega življenja. Svoje notranje bogastvo si je pridobil ob branju indijske knjige Gita ter evangelijev.

V Južni Afriki je začel leta 1893 akcijo v korist zapostavljenih in zatiranih indijskih delavcev. Kmalu je postal simbol njihovega boja za dosego pravic. V dvajsetih letih delovanja ni Gandhi izrekel nobene žaljive ali sovražne besede proti nasprotnikom. Začel je oznanjati nenasilje kot največje in najuspešnejše orožje za obrambo človeških pravic. Leta 1915 se je Gandhi vrnil v Indijo. Pred angleškimi oblastmi ni branil samo Indijcev, temveč tudi mohamedance in celo Parijce, ki so veljali za nečiste in nedotakljive ter so pripadali najnižji kasti. Večkrat je bil zaprt in vržen v ječo, nikdar pa ni odnehal oznanjevati nenasilja. Organiziral je mirne pohode in navduševal množice z govori o resnici, pravičnosti in človeškem bratstvu. Indijo je vodil do samostojnosti, ki jo je dobila leta 1947; vendar ta še ni prinesla zaželenega miru, ker so se nadaljevali spori in krvavi boji med Indijci in mohamedanci. Gandhi jih je miril in oznanjal edinost ter ljubezen. Zato je padel kot žrtev, ko ga je zabodel na tempeljskih stopnicah neki fanatični hindujec. To je bilo 30. januarja 1948. Ko je Gandhi umiral, je izgovarjal božje ime Rama.

O duhovnosti Gandhija so že veliko pisali. Učil je, da je ljubezen pot do Resnice. Resnica pa je Bog. Zelo važen je njegov nauk o nenasilju, ki ga je povzel iz starih indijskih knjig. Zelo je cenil in spoštoval Kristusa, o katerem je dejal, da bi bila njegovo življenje in smrt brez pomena, če ne bi kristjani živeli po njegovem večnem nauku o ljubezni.

V obrambi slovenske zemlje

Že ves povojni čas smo Slovenci v zamejstvu žrtev razlastitev, v začetku nasilnih in po smešno nizkih cenah, danes morda ne nasilnih in po nekoliko višjih cenah, toda izguba zemlje je za nas vedno nekaj bolečega. Pred desetletjem so nam jemali hektarje in hektarje zemljišča za gradnjo umetnih naselij, danes moramo dati zemljo za industrializacijo, za tovarne. Dolina, Boljunec, zdaj je na vrsti Oreh... In znabiti bo moral Doberdob odstopiti prostor jedrskemu pospeševalniku.

»Bogastvo, ki ga je morala slovenska manjšina žrtvovati z razlastitvami, je z narodnega stališča neprecenljivo,« je izjavil ob razpravi o proračunu v deželnem svetu slovenski predstavnik dr. Štoka in še dodal, da nismo Slovenci nikakor proti tovarnam, industriji ali proti ekonomskemu razvoju naše dežele, da pa nočemo, da bi postale za nas razlastitve neka zlata grobnica.

In tega se resnično bojimo! Res, da danes bolje plačajo kot včeraj, toda denar se hitro porabi, zemlje pa ni več. Okrog tovarn se naseljujejo prišleki in se tako spreminja tudi narodnostno lice kraja. Zato je svetovalec Liste Slovenske skupnosti v deželnem svetu dr. Štoka upravičeno zahteval z vso odločnostjo, da odgovorni činitelji poskrbijo za zaščito slovenskega življa v doberdobski občini, preden bi se začelo z gradnjo protosinhrotrona, drugače bo ta velikanska zgradba pomenila uničenje slovenske narodne manjšine na istem področju.

Slovenska skupnost pa je napravila še druge korake s tem v zvezi. Njen tajnik dr. Štoka je bil 26. novembra pri vladnem komisarju Cappelliniju in mu v daljšem razgovoru ponovno objasnil vso narodnostno škodo, ki ga razlaščanje že leta prinaša slovenski narodni skupnosti, posebej v dolinski občini in ga je zato naprosil, da posreduje pri odgovornih organih, da ne bi več prišlo do nepotrebnih in krivičnih razlastitev, ki nas narodnostno in ekonomsko tako hromijo.

Škofa dr. Rožmana nevidna fronta

16. novembra je preteklo deset let, odkar je v Clevelandu v ZDA umrl ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Slovenski komunisti so ga kot »narodnega izdajalca in nacističnega kolaboraterja« obsodili na osemnajst let ječe. Kake vrste »izdajalec« in »kolaborater« je dejansko bil, naj pokaže ta članek, ki ga je napisal dr. Janez Kraljič, bivši kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja in sedaj živeč v San Franciscu v Kaliforniji (ZDA).

Nevidna fronta škofa dr. Rožmana so bili Judje, ki so bežali pred Hitlerjem skozi Ljubljano in jim je pri reševanju pomagal škof dr. Rožman na izrečno prošnjo sv. očeta Pija XII. Uradna raziskavanja in potrdila iz Tel Aviva v Izraelu soglašajo, da je Pij XII. rešil vsaj 700.000 Judom življenje. 240.000 od njih se jih je prebilo na varno skozi Ljubljano.

Da so te številke sedaj znane in obelodanjene, si je nehote stekel zaslug Rolf Hochhut, v mladosti član Hitlerjeve mladine, ki je Pija XII. obdolžil, da je bil s svojim molkom sokriv nacističnih zločinov zoper Jude. Za nadute Nemce je še danes odvratno, da bi svojo krivdo priznali; če le morejo, jo zvračajo na druge, pa najsibodo zapadni zavezniki, Rusi, komunisti, Cerkev, papež...

V Sloveniji so Judje gospodarsko malo pomenili. Kratka židovska ulica v Ljubljani spominja nanje. Družboslovci nas dražijo, da smo Slovenci in Tirolci hujši od Judov, ker slednji med nami niso nikdar pognali korenin. Tudi drugače med Slovenci Judje niso bili priljubljeni. Veljali so zo prevratne elemente, ki državo izpodkopavajo (npr. sedaj že umrli komunist Moša Pijade v Beogradu), njih razumniki so bili pretežno levičarji, v Sovjetski zvezi so bili pomagali k zmagi komunizma, na slovenski univerzi so zagovarjali levičarsko demagogijo, Slovencem so vsiljevali borbeno brezboštvo (Baebler) in končno so oni pripravljali bratomorno vojno med Slovenci in jo zažgali (Baebler, oba Kidriča).

Kaj je kljub vsemu nagnilo škofa dr. Rožmana, da se je odločil nuditi Judom svojo zaščito in pomoč? Vzroki so bili trije: nacistična zasedba Evrope, zemljepisna lega Slovenije in odločenost Vatikana, da Judom pomaga.

Takoj ko je Hitler prišel na oblast, so začeli Nemce psihološko pripravljati na judovski pokol. Najbolj satansko pri tem je bilo to, da so se posluževali samega sv. pisma v utemeljevanju svoje borbe zoper to delavno, razumno in podjetno ljudstvo. Sam sem bil priča tej vrsti propagande, ko sem pred drugo svetovno vojno obiskal veliko protijudovsko razstavo na Dunaju. V glavni dvorani je bila trideset metrov dolga stena prekrita s citatom, zapisanim zgoraj v hebrejščini, nato v grščini, bolj spodaj v latinščini in na dnu v nemščini: »Gospod je rekel Mojzesu: "Glej, to je trdovratno ljudstvo! In sedaj me pusti, da se moj srd vname zoper njega in ga pokončam!"« (2 Mz 32, 10).

Tako je Hitler, sklicujoč se na božjo besedo, začel boj zoper »prekleto« ljudstvo. Ko se je začela vojna, so se Judje zatekli na Nizozemsko, Dansko in v skandinavske države. Toda leto dni nato je bil Hitler že tudi tam. Na Poljskem mu je padlo v roke kot zrelo jabolko 3.200.000 Judov. Na koncu vojne jih je ostalo le še 183.000! Nekateri so si iskali rešitve v Sovjetski zvezi. A tudi njo je leta 1941 Hitler zasedel. Obupani Judje so si nato iskali poti skozi Romunijo in Ogrsko, da bi se rešili proti Rimu. Pot je bila dolga in edini prehod v Italijo je bila ljubljanska kotlina.

Nekega dne me je škof dr. Gregorij Rožman poklical k sebi. Zaupal mi je, da mu je papež Pij XII. poveril, da bi mu pomagal pri reševanju Judov. V Turčiji je papežev apostolski delegat Angel Roncalli — kasnejši Janez XXIII. — vodil zbiranje in odpošiljanje Judov v Rim. Pot je vodila nujno skozi Ljubljano. Dobri Roncalli se ni pomišljal izstavljati Judom ponarejenih dokumentov, da so krščeni, celo redovniki in duhovniki. Vatikan je vso reševalno akcijo finančno vzdrževal. Seveda, če so ti Judje padli gestapovcem v roke, jim vsi dokumenti niso nič koristili. Njih obrazi in nosovi so jih izdajali za Abrahamove potomce.

»Sam tega dela ne zmorem — mi je škof dr. Rožman dejal. — Imen ostalih sodelavcev vam ne bom povedal. Če Gestapo dobi vas v roke, vas jaz ne bom poznal. In če mene razkrijejo, se midva tudi ne poznava, ker kogar pri tem delu ujamejo, ga mučijo, da bi izvedeli imena sodelavcev in ga končno seveda ubijejo.«

Res je bilo to delo edinstveno in enkratno ter se ne bo več ponovilo, kakor je bil tudi Hitler le enkraten pojav v zgodovini človeštva. Reševalna akcija je zajemala vse področje od mesta Konstance v Romuniji ob izlivu Donave v Črno morje do Rima. Škof dr. Rožman je bil kot zvezni člen v tej dolgi verigi. Koliko je takrat pomenil za Vatikan!

Judovski prebežniki so si vtisnili v spomin predvsem dve besedi: Ljubljana in Rožman. Zapisati jih niso smeli, pa so se jih naučili na pamet. Ime Rožman so izgovarjali pravilno. Nikoli jih nismo slišali reči Rozman ali Rosman. Če se kak Jud v Ljubljani ni takoj znašel, je povedal to ime. Naprej se je hitro našla pot. Judovske begunce smo zbirali pri Lednem Brdu. Ob dani priliki so jih nato vodniki tihotapili čez mejo med Črnim vrhom in Razdrtim. Čeprav so Judje v stotisočih prešli Ljubljano, so to delali neslišno in tiho. Znali so molčati oni in znali smo molčati mi.

Glas o teh reševanjih se je raznesel šele po vojni. Ko sem prišel v Severno Ameriko, so me številne judovske družine vabile na razgovor, da bi kaj več zvedele o Ljubljani in dr. Rožmanu. Dne 9. aprila 1967 je list »San Francisco Examiner« objavil, kako je Ira Hirshman — sedaj izraelski zastopnik pri Organizaciji Združenih narodov — reševal Roncallijeve varovance skozi naše kraje. 24. decembra 1967 sem pa sam poslušal radioprenos iz Tel Aviva, v katerem je bilo govora o Judih, ki so se prebili skozi Slovenijo na varno. Omenjali so nekega duhovnika, ki je pomagal, a imena niso razkrili. Tudi naše božično zvonjenje so prenašali, le da zvonov nisem prepoznal. Lahko da so bili iz ljubljanske stolnice ali pa od Sv. Pavla na Vrhniki.

Sedaj pripravlja Državno tajništvo v Vatikanu »Belo knjigo« o reševanju Judov. S to knjigo bo dobilo primerno priznanje tudi ljubljansko mesto. Zasluga pa bo predvsem Rožmanova. Glejte, tako je »narodni izdajalec« škof dr. Gregorij Rožman kolaboriral s Hitlerjem in nacisti! Vsakdo, ki je kdaj dr. Rožmana mazal in blatil, naj gre in napravi javno narodno izpoved, drugače bo sam ostal umazan podlež!

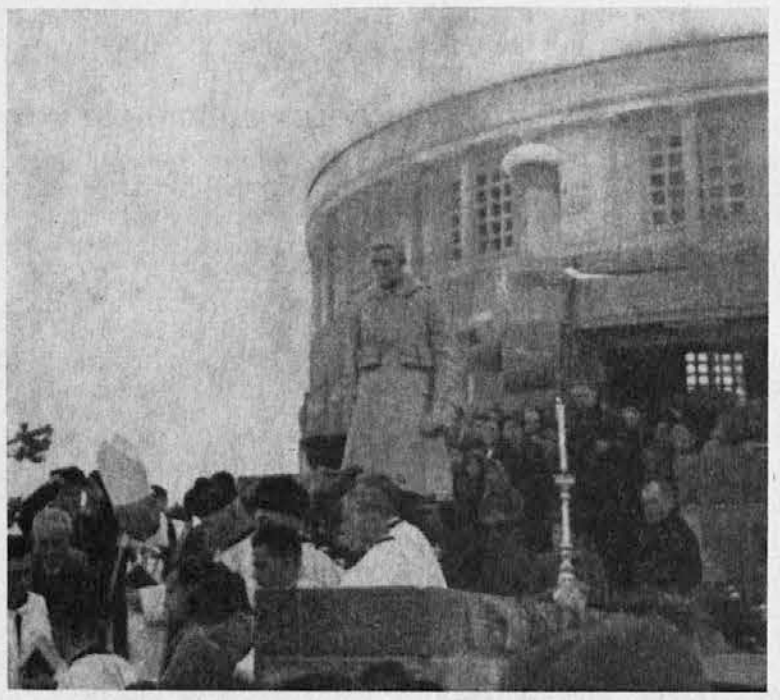

Nedolgo pred začetkom druge svetovne vojne so v Ljubljani postavili na pokopališču Plečnikov »Vojaški mavzolej« s kipom slovenskega vojaka v avstrijski vojski »Kranjskega Janeza«. Izdelal ga je akademski kipar prof. Svitoslav Peruzzi († 1936). Mavzolej-grobnico je blagoslovil tedanji ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, ki je umrl pred desetimi leti 16. novembra 1959 v Clevelandu (ZDA)

Preiti je treba od izjav k dejstvom

Skoro petindvajset let je že minilo od konca zadnje vojne — je dejal slovenski svetovalec dr. Drago Štoka ob priliki zadnje razprave o deželnem proračunu — in polnih petnajst let je poteklo od podpisa Londonske spomenice, slovenska narodna skupnost v Italiji pa še vedno čaka na uveljavljanje določenih smernic za zaščito naših narodnih pravic. Kaj pomaga, če zagotavlja republiška ustava enakost vseh državljanov pred zakonom in obljublja zaščito jezikovnih manjšin, kaj koristi, če so v Londonski spomenici podrobno naštete pravice, ki gredo Slovencem na Tržaškem ozemlju, ko pa so do sedaj vse te določbe ostale le na papirju. Ne samo to: vsak poskus dežele Furlanija-Julijska Benečija, da vsaj v neki meri podpre upravičene zahteve naše manjšine, je vedno zadel na oviro pri rimski vladi, ki si edina lasti pravico odločati v zadevah narodnih manjšin.

LEPE BESEDE, MALO DEJANJ

Uporaba slovenskega jezika v upravnih uradih, ker še ni uzakonjena, zavisi od dobre volje ali svojeglavosti posameznih uslužbencev. Kakor posmeh zveni izjava rimske vlade iz leta 1946, v kateri je rečeno, da »demokratična obnova države nujno vključuje posebna jamstva za državljane, ki govorijo jezik, različen od italijanskega, kar mora priti do izraza ne le v trgovini, izvrševanju bogočastja, v tisku, na javnih prireditvah, temveč tudi v odnosih z upravnimi, sodnimi in političnimi oblastmi. Tam, kjer živijo v znatnem številu državljani, ki ne govorijo italijansko, je zagotovljen šolski pouk v materinskem jeziku. Da bodo posebne zahteve in izročila tega neitalijanskega prebivalstva učinkovito zaščitene, so predvidene krajevne avtonomije.«

Prav na podlagi te izjave je nastala dežela Furlanija-Julijska Benečija, toda brez tiste avtonomije, ki jo je rimska vlada nameravala podeliti leta 1946. V vseh petindvajsetih letih je osrednja vlada znala sprejeti le dva zakona v korist slovenske manjšine: št. 1012 od 19. julija 1961, ki ustanavlja šole s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem in Goriškem, ter št. 935 od 31. oktobra 1966, ki odpravlja prepoved dajati otrokom slovenska imena, medtem ko nudi francoski manjšini v Dolini Aosta in nemški na Južnem Tirolskem obširno in učinkovito zaščito.

NALOGE DEŽELNE VLADE

Naša dežela se kaj rada sklicuje na odločitev Ustavnega sodišča, ki je odločilo, da je le osrednja vlada upravičena izdajati zakone v zvezi z narodnimi manjšinami. Če je tako, in žal je tako, se pa mora deželna vlada odločno zavzeti pri vladi v Rimu — in ustanovni statut ji daje to pravico — za vrsto zakonov ali splošni zakon, ki bo dal slovenski manjšini vse tiste neodsvojljive pravice, ki jih druge narodne manjšine v Italiji že uživajo. Pri tem gre zlasti za svobodno rabo slovenskega jezika na sodnem, upravnem in političnem področju, za dokončno ureditev slovenskega šolstva in odprtje slovenskih šol v Beneški Sloveniji.

Čas slovenskega »apartheida«, slovenske osamitve v javnem življenju, ki ga je hotela desnica, je mimo. Slovenski predstavniki sodelujejo v številnih občinskih odborih, v raznih komisijah, v pokrajini in deželi ter tako prispevajo svoj delež k splošnemu napredku. Tudi z italijanske strani so se pojavili znaki odprtosti. Dežela je navezala stike z republiko Slovenijo in koroško deželo. Zastopniki deželne večine so dali že več pogumnih izjav. Izginja nazadnjaško in nacionalistično stališče, ki je zanikalo obstoj slovenske manjšine v videmski pokrajini. Na ta način se odpira pot za razumevanje narodnih pravic slovenskega ljudstva in za večjo socialno pravičnost.

Prišli smo na razpotje: iti moramo po ravni in široki cesti, pustivši za seboj načelne izjave in preiti h konkretnim dejstvom. Prepričani smo, da bo ta pot všeč vsem, ki si želijo bolj pravično bodočnost za vse prebivalstvo naše dežele.

Tron, ki ni bil Petrov

V absidi bazilike sv. Petra v Rimu je bila izpostavljena katedra, o kateri so trdili, da je bil tron apostola Petra. V zvezi z njo je sv. oče posebni komisiji naročil, naj zadevo prouči. Komisija je dognala, da ne gre za tron sv. Petra, ampak za tron, ki ga je cesar Karel Plešasti daroval papežu Janezu VIII. konec 8. stoletja. Po tej ugotovitvi bodo tron verjetno dali v muzej.

Rešitev južnotirolskega vprašanja

Tako italijanski parlament kot italijanski senat sta konec preteklega tedna sprejela skupek predlogov, »paket« imenovanih, ki se nanašajo na nemško govoreče prebivalstvo dežele Južne Tirolske, ki ji je fašizem nadel ime Gornje Poadižje, ker leži ob gornjem toku reke Adiže. Ta naziv dežele, ki že stoletja nosi ime po gradu Tirolu nad Meranom, je pomenil stalno žalitev za Južne Tirolce, saj jim je skušal odvzeti ravno ime, ki je bilo zanje bistveno. Mislimo si, kako bi bili užaljeni naši Gorenjci, če bi jim Beograd z dekretom spremenil naslov Gorenjske v »Gornje Posavje«. Po sprejetem paketu bodo pa Tirolci spet lahko uporabljali to ime.

»Paket« je tudi že odobril avstrijski parlament. Zanj je bil ta postopek nujen, saj bo te dni razpuščen. Prihodnjo spomlad bodo namreč v Avstriji državnozborske volitve in se ne ve, kdo bo zmagal: ali krščansko usmerjena ljudska stranka ali pa avstrijski socialisti.

Pot do izvedbe »paketa« bo pa v Italiji še dolga. V 45 dnevih mora sedaj italijanska vlada predložiti obema zbornicama ustavni zakon, v roku enega leta pa vrsto rednih zakonitih predlogov, ki bodo dali več zakonodajne in upravne pristojnosti pokrajini Bocen, to je Južni Tirolski. V izključni pristojnosti države bodo še naprej ostale obramba meja, javni red, davki, pošta, železnice in glavne ceste.

Vladni predlog so podprle stranke bivše leve sredine, tj. demokristjani, obojni socialisti in republikanci, vzdržali so se komunisti in liberalci, proti so bili, kot je bilo pričakovati, misovci in monarhisti.

Mrtvi druge svetovne vojne so vredni našega spomina

Objavljamo danes govor, ki ga je imel 23. novembra letos Karel Mezgec v Bazovici ob odkritju spominske plošče župljanom, žrtvam druge svetovne vojne.

Petindvajset let bo kmalu od tiste pomladi, ko se je utrgal vzdih olajšanja tudi v teh naših vaseh: nastopil je konec druge svetovne vojne. Poprej raztepeni po svetu, so se ljudje zdaj vračali na svoje domove. Toda ne vsi; skoraj v vsaki hiši so koga pogrešali. Ni jih bilo več nazaj; ne tedaj ne nikoli pozneje. Pobrala jih je bila vojna. Prizanesla ni nobenemu: morila je fante in može, dekleta in žene, betežne starce in nebogljene otroke, posvetne in duhovne ljudi. Smrt jih je čakala vsepovsod in vsepovsod ležijo njihove kosti. Padli so v vročih puščavah in v hladnih stepah. Umirali so v ječi in pred puškami. Zasule so jih ruševine od bomb. Nekateri počivajo na domačem pokopališču. Druge je pokopala usmiljena roka na tujem. Številne so zagrebli kot poginule živali. Kosti nekaterih so sprhnele nepokopane na soncu in dežju; kosti številnih pa bodo ostale pomešane v pepelu milijonov nesrečnikov iz taborišč smrti.

Petindvajset let ni bilo najti v naši vasi nikjer najmanjšega znamenja, ki naj bi nas spominjalo ljudi, ki so izgubili svoje življenje v tistem času splošnega nasilja.

Mi, mladi, nismo doživeli grozot vojne. O tem vemo le iz pripovedovanja in pisanja očividcev ter zgodovinarjev. Vemo pa tudi, da so tisti ljudje izgubili svoje življenje zato, da so se uresničile razmere, v katerih mi danes živimo in delamo. In mi, mladi, smo ravno v največji meri deležni teh spremenjenih razmer. Zato je tudi razumljiva naša pobuda, da se ob peti obletnici Slomškovega doma s kratkim napisom simbolično oddolžimo vsem župljanom, žrtvam zadnje vojne.

Kadarkoli bomo šli mimo napisa »Vsem župljanom, žrtvam druge svetovne vojne v spomin Slomškov dom«, pomudimo se z bežno mislijo pri teh mrtvih. Spomin nanje naj nas vzpodbuja k zvestobi do našega naroda, naj nas svari pred grozotami, ki jih prinaša vojna, naj nas kliče k izpolnjevanju največje krščanske zapovedi, k ljubezni do bližnjega.

Širite „Katoliški glas“

Deželne pobude za industrijo

ZA RAZVOJ INDUSTRIJSKIH OBRATOV V GORATIH PREDELIH

Začel je veljati deželni zakon št. 35 z dne 30. septembra 1969, ki določa, da bo deželna uprava v letih 1969-1972 lahko porabila eno milijardo lir v obliki prispevkov za gradnjo novih industrijskih obratov v gorskih področjih. Prispevki v višini 20 % so predvideni za olajšanje nakupa zemljišč, gradnjo poslopij, nakupa strojev in druge opreme. Iste ugodnosti so namenjene tudi obratom, ki bi hoteli povečati svojo dejavnost ter bi s tem ustvarili najmanj 50 delovnih mest in povečali svojo proizvodnjo vsaj za 30 %.

S tem zakonom hoče deželna uprava pomagati predvsem gorskim krajem, ki so doslej najbolj zaostali v gospodarskem razvoju. Če bodo porabljena vsa razpoložljiva sredstva, računajo, da bo v novih obratih našlo zaposlitev okrog 2000 ljudi. Prošnje za prispevek sprejema deželno odborništvo za industrijo in trgovino.

USTANOVITEV DEŽELNEGA ODBORA ZA LOV

Deželni predsednik je 14. avgusta letos izdal odlok št. 93, s katerim je imenoval člane novega deželnega odbora za lov. Delovna doba prejšnjega odbora, ki je trajala tri leta, je potekla. V novi odbor, katerega delovanje bo prav tako trajalo tri leta, je imenovanih 19 članov. Predsednik odbora je dr. Antonio Comelli, deželni načelnik za kmetijstvo, gozdarstvo in gorsko gospodarstvo. Poleg njega so v odboru še drugi strokovnjaki iz njegovega urada, zastopniki pokrajinskih lovskih odborov, predstavniki lovcev, ptičarjev, lovskih rezerv, ustanove rejcev divjadi in predstavniki kmečkih sindikatov. Med temi sta tudi dva Slovenca.

Inž. Janko Košir

Pahorjeva knjiga v Sloveniji prepovedana?

Pisatelj Boris Pahor je, kot znano, pred nekaj meseci izdal novo knjigo z naslovom »ODISEJ OB JAMBORU«. Po vrsti romanov je to njegova prva knjiga, ki je izrazito miselne vsebine. V njej je zbral vrsto »Glos«, razmišljanj o slovenski narodni problematiki, ki jih je objavil v tržaški reviji »Zaliv«. Ti njegovi zapiski so naleteli v Sloveniji na najširši odmev, saj je v njih z odkritostjo, kakršna danes med slovenskimi razumniki ni v navadi, pretresel vrsto vprašanj v zvezi z današnjim slovenstvom. Njegova razmišljanja so izzvenela v sodbo, da se je komunistična partija Slovenije v bistvu izneverila nacionalnemu programu, kakršnega je oznanjala v svojih uradnih dokumentih med partizanskim bojem. Po njegovi sodbi je imelo to najbolj žalostne posledice posebno v zamejstvu, ko se je po Kominformu fratelančna politika razsula, kar je pahnilo množice slovenskega delavstva v objem komunistične partije Italije, s tem pa v narodni indiferentizem in v asimilacijo. V svojih razmišljanjih se pisatelj Pahor ni ustavil niti pred sedanjim uradnim jugoslovanskim ideologom Edvardom Kardeljem.

Knjiga je izšla že ob koncu poletja, tisk v matični Sloveniji pa je doslej še ni registriral. Pač pa se je te dni razširil vznemirljiv glas, da je policijska oblast v Sloveniji začela knjigo pleniti. Vsi, ki naj bi bili prejeli knjigo po pošti iz Trsta, naj bi bili dobili od policije poziv, da jo morajo izročiti pristojni policijski postojanki. Zamejski človek, ki je mogel le z veseljem pozdraviti postopno demokratizacijo v slovenskem javnem življenju v zadnjih letih, kaj takšnega enostavno ne more verjeti. Ne more verjeti, da bi oblast slovenske republike policijsko zasegala knjigo slovenskega socialistično usmerjenega pisatelja, ki kaže tako zaskrbljenost za slovensko narodno usodo kot Boris Pahor.

Dobro bi bilo, da bi se o tem oblast v SR Sloveniji javno izjasnila, zakaj takšno dejanje bi pomenilo za vso zamejsko Slovenijo škandal, ki ga matični domovini ne bi mogla odpustiti. Saj bi se dogajalo to v času, ko lahko v Ljubljani prosto kupiš desničarski in protislovenski »Il Piccolo«.

D. Z.

Mladina se je poklonila Brezmadežni

Marijanska akademija, ki je bila na praznik Brezmadežne v Katoliškem domu, je nastala na pobudo naših skavtov in skavtinj ter Marijine družbe v Gorici. Slovenski goriški skavti obhajajo namreč letos petletnico svojega delovanja, pa so želeli ta jubilej na kak način praznovati. Ko so iskali primeren datum, so se ustavili ob 8. decembru. Ker je pa ta dan Marijin praznik, so sprožili misel, naj bi bila to ne samo skavtska, temveč tudi Marijina proslava. Z združenimi močmi se je oboje posrečilo, četudi je influenca do zadnjega grozila, da bo vse šlo po vodi, saj so pevci in recitatorji po vrsti odpadali zaradi bolezni. Toda skavt se težav ne ustraši. Pa so obolele nadomestili z drugimi, program nekoliko skrčili in akademijo vseeno imeli.

Ob 15.30 je Marijina družba imela v stolnici slovesen shod, pri katerem so družbenice obnovile posvečenje Mariji. Po končanem blagoslovu so se družbenice z avtobusom odpeljale v Katoliški dom, kjer so tvorile najmočnejšo skupino občinstva.

Ob 16.30 se je začel odvijati določeni program. Nastopile so v prvem delu, ki je bil posvečen Mariji, najprej skavtinje iz Štaverjana, ki so zapele tri Marijine pesmi, deklice iz Marijinega vrtca so lepo podale deklamacijo Ljubke Šorlijeve, dekliški pevski zbor Marijine družbe, čeprav močno okrnjen zaradi bolezni, je prav ubrano odpel svoje tri pesmi. Vmes je imel nagovor na mladino prof. Silvan Kerševan, ki je podal nekaj sodobnih misli o današnji mladini in njenem odnosu do Marije. Iz prvega dela naj omenimo še zborno recitacijo, ki jo je pripravil Peter Špacapan, recitirali pa štirje dijaki, oziroma dijakinje. Tudi o tej recitaciji velja poudariti, da je bila uglašena na miselnost sodobne mladine.

Po tem uspešnem prvem delu je sledil po kratkem odmoru drugi, ki je bil izrazito skavtski. Za uvod je Bernard Špacapan, ki je četovodja goriške skavtske čete, povedal nekaj iz petletne zgodovine goriške skavtske organizacije in s tem osvežil spomine na opravljeno delo in prehojeno pot, nakar je sledil ostali program, ki je v živi besedi in v skioptičnih slikah prikazal skavtsko življenje zlasti na poletnih taborjenjih. Slike so bile skoro vse iz naših slovenskih planin, ker so letos skavti taborili ob Koritnici v Logu v dolini med Mangartom in Jalovcem. Bili so to lepi posnetki in posrečeno povezani.

Po tem prerezu iz skavtskega življenja so skavtinje iz Štaverjana pod vodstvom svoje voditeljice Alenke podale prizor iz življenja skavtinj, volčiči in goriški vod skavtov pa so prikazali nekaj skečev za dobro voljo. Vse se je zaključilo s skavtsko himno in molitvijo ob stražnem ognju, ko tabor spi in le straža bdi nad njim, ter vsevidno božje oko. Škoda, da je odpadlo sodelovanje skavtinj iz Pevme, ki zaradi influence niso mogle nastopiti.

Ob odhodu smo bili veseli te naše mladine, ki je sama in z lastnimi močmi pripravila lepo uspelo akademijo.

(r+r)

Sv. oče Pavel VI. o novem mašnem obredu

Pri skupni avdienci v sredo, 26. novembra je sv. oče dejal, da razume začetne težave vernikov, ko vidijo, da se pri sv. maši spreminjajo obredi in besede, na katere so bili tako navajeni, da nanje sploh niso bili več pozorni. Zaradi sprememb bodo najbolj prizadete tiste pobožne osebe, ki so bile navajene zbrano slediti sv. maši, ker bodo odtrgane od dosedanjih misli in bodo morale slediti novim obredom. Kaj storiti? se vprašuje sv. oče. Navaditi se je treba na spremembe.

Novi obred se vrši popolnoma v materinem jeziku. Cerkev opušča latinščino, ki je bila toliko stoletij jezik bogoslužja. A pri vsem spoštovanju do latinskega jezika, moram reči, pravi sv. oče, je mnogo bolj važno, da ljudje razumejo molitve in da morejo pri sv. maši sodelovati. Če se nam zaradi latinščine odtujuje mladina, če predstavlja latinski jezik pregrajo med verniki in obredi pri oltarju, potem se moramo odpovedati latinščini.

Sv. oče vabi k sodelovanju. Sv. maša naj postane visoka šola duhovnosti pa tudi občestvene bratske ljubezni.

Mladika št. 9

Na prvi strani je govora o dveh novih slovenskih domovih na Tržaškem, ki sta »sad žrtev, ljubezni in ponosa«. Gre za Marijin dom v ulici Risorta v Trstu in za župnijski dom v Mačkovljah, v vasici na pragu Istre. Na notranjih straneh je omenjen še drug dom, »Korotan« na Dunaju.

Mojca Rant je prispevala spis »Reka kruha«. Zanimiv je razgovor, ki ga je imel poročevalec (zakaj »reporter«?) Mladike s pisateljico nekje v škofjeloških hribih. Duhovit je odlomek iz črtice »Rimske legije«, ki ga je iz češčine prevedel Marijan Brecelj. Josip Kravos je v šegavem sestavku iz polpretekle dobe »V Dobravljah gori!« pokazal, kako so si včasih naši kmetje pomagali do nove hiše.

Prof. Bojan Pavletič opozarja v posebnem razgovoru, kako so tudi v športu potrebne zmernost, pamet in inteligenca. O spolni vzgoji teče beseda Danilu Sedmaku. Prof. Martin Jevnikar predstavi v okviru sodobne slovenske zamejske literature pesnika Vladimirja Kosa, misijonarja na Japonskem, pesnika Vinka Rodeta, profesorja v Argentini, pesnika Franceta Papeža ter pesnika Tineta Debeljaka, ki tudi živita v Argentini.

V rubriki »Javna tribuna« Kondor zavrne ihtavo pisanje »Primorskega dnevnika«, ki namesto da bi odgovoril na iznešena dejstva, žali in napada pisca. Iste taktike se je isti dnevnik poslužil tudi v zvezi z našim listom, ko smo se strinjali s stališčem, ki ga je nedavno zavzel prof. Ubald Vrabec glede »Slovenskega okteta«. Ker spada prof. Vrabec k »Slovenski levici«, smo postali zaradi solidarnosti z njim za »Primorski dnevnik« »levičarski«. Če pomeni braniti interese slovenske pesmi in jezika na sploh biti »levičarski«, potem smo radi levičarji, kajti »Primorski dnevnik« je v svoji fratelančni politiki, katero zasleduje, že zdavnaj nehal biti branilec resničnih slovenskih interesov med nami.

Kondor tudi pohvali predstavo »Martina Krpana« v izvedbi Slovenskega gledališča v Trstu. Ne moremo pa mi pohvaliti Kondorjevega besedišča v sicer kratkem sestavku in tudi Fran Levstik, pisec »Martina Krpana«, bi ga gotovo ne pohvalil. V njem mrgoli nepotrebnih tujk, npr.: transpozicija, angažira, abstružnejšem, psiho, mondanosti. Ali bo treba tudi »Mladiko« prebirati s slovarjem tujk v roki?

—ej

ZA KMETOVALCE

Če vino diši po plesni

Vino lahko dobi duh po plesni v glavnem na dva načina: ali od plesnivega grozdja, ki ni bilo pri trgatvi izločeno, ali od plesnive posode, ki je ležala v vlažnem prostoru in ni bila pred uporabo dovolj skrbno očiščena.

Duh po plesni lahko odstranimo iz vina z rafiniranim semenskim ali pa z vazelinskim oljem, katerega močno zmešamo z vinom, pustimo počivati in nekaj dni nato vino pazljivo odtočimo. Prej pa napravimo poskus v malem, da ugotovimo, koliko olja rabimo na hl vina. V literske steklenice stavimo vino in dodamo 5, 10, 15 itd. kub. cm olja, dobro premešamo in čez nekaj dni pokušamo. Steklenica, v kateri nam je poskus najbolj uspel, nam pove, koliko olja naj uporabimo za zdravljenje vina.

Drugo sredstvo za odstranjevanje duha po plesni je aktivno lesno oglje v prahu. Tega najprej raztepemo v malo vina in nato primešamo celokupni količini. Nato vino filtriramo, kajti le tako izločimo oglje. Pri tem postopku vino zgubi tudi nekaj barve. Zato rabimo oglje le za vina, ki so precej obarvana.

Pravilnik o lovu na ptiče

Deželna uprava je v smislu zakona št. 17 iz leta 1969 o lovu na ptiče izdala nedavno tudi pravilnik, ki podrobno ureja to vrsto lova. V pravilniku so našteta vsa sredstva, ki so dovoljena za lov na ptiče kot so mreže, limanice in zvodniki. Dovoljenje za lov, ki ga izda pokrajinska uprava, dobijo le usposobljeni ptičarji; usposobljenost se lahko doseže z izpitom pri pokrajinskem lovskem odboru. Lovsko dovoljenje traja pet let in je veljavno le, če je bila plačana vsakoletna pristojbina. Poleg tega je potrebna ptičarska članska izkaznica, ki stane 5.000 lir in jo izda upravitelj lovišča. Lovci z navpičnimi mrežami ali na limanice morajo med lovsko sezono natakniti obročke določenemu številu ptic in jih izpustiti ob prisotnosti nadzornih organov. Enako je ptičar dolžan javiti pokrajinskemu odboru za lov ali lovskim čuvajem, če ujame ptiče z obročki. Kdor lovi brez veljavnega dovoljenja ali s prepovedanimi sredstvi ali v nočnih urah je kaznovan z denarno globo in morebitnim odvzemom lovskega dovoljenja.

Inž. Janko Košir

Škedenjsko kulturno društvo Dom bo priredilo od 13. do 21. decembra v Domu slikarsko in filatelistično razstavo. Razstavljali bodo trije figurativni umetniki: Aldo Bressanutti, Giovanni Duiz in Williano Bossi z izključno novimi škedenjskimi motivi. Na razstavi bodo sodelovali tudi filatelisti iz Ljubljane, Zagreba, Graza, Rima, Milana, Turina, Trsta in Milj. Obvezna tema razstave je: slikarstvo v znamkah. Ob tej priliki bo v Domu deloval v soboto in nedeljo 13. in 14. decembra poseben poštni urad za pečatenje uradnih razglednic s posebnim »škedenjskim žigom«. Na pečatu bo motiv iz Škednja.

Uradne razglednice. Ob priliki slikarske in filatelistične razstave v Škednju bo Dom izdal vrsto šestih oštevilčenih umetniških razglednic s škedenjskim motivom, delo omenjenih slikarjev. Na razglednicah bosta znamka in priložnostni žig. Cena bo: 150 lir za posamezno razglednico s p. in zn.; 200 lir za posamezno razglednico s p. in zn. »Canaletto«; 800 lir za celotno serijo razglednic; 1.000 lir za celotno serijo razglednic z zn. »Canaletto« in p. To je za Škedenj brez dvoma novost, saj kaj takega ni bilo še nikoli.

Promocija

Pred kratkim je na pravni fakulteti tržaškega vseučilišča doktoriral iz političnih ved Franc Mljač. Pri prof. Valussiju je zagovarjal tezo o življenju in delu velikega slovenskega geografa dr. Antona Melika.

Dr. Mljaču, ki že dolgo vrsto let vneto in uspešno dela pri Slovenski skupnosti, pri Slovenskem ljudskem gibanju in pri drugih naših organizacijah, prijatelji in znanci toplo čestitajo. Prepričani smo, da bo tudi vnaprej nudil svoje sposobnosti v korist slovenski narodni skupnosti.

Čestitkam se pridružuje tudi Kat. glas.

Prva letošnja številka »Literarnih vaj«

Mesečnik dijakov slovenskih srednjih šol na Tržaškem in Goriškem »Literarne vaje« je stopil v tretje desetletje. V rokah imamo prvo številko 21. letnika. Vse literarne sestavke v list, ki ga ureja prof. Martin Jevnikar, pišejo dijaki sami.

Na začetnih straneh sta objavljeni prvi dve poglavji povesti Neurja in viharji, ki jo je napisal Boris Pangerc, dijak III. razreda znanstvenega liceja. Za povest je Pangerc dobil razpisano nagrado ter bo v nadaljevanjih izhajala skozi vseh sedem predvidenih številk letošnjega letnika. Povest je zajeta iz dijaškega življenja. Pangerc je zastopan v tej številki tudi s celo vrsto drugih sestavkov in pesmi. Pripovedne sestavke objavljajo še Barbara Rosner (V. razred višje gimnazije), Viljem Prinčič (absolvent trgovskega zavoda), Nadja Legiša (II. letnik učiteljišča), Pierina Furlan (III.b razred trgovskega zavoda), Neva Šuman (absolventka trgovskega zavoda), Igor Sancin (II. razred znanstvenega liceja), Dobrina Štrajn (IV.b razred trgovskega zavoda) in Davor Pečenko (II. razred srednje šole »Ivan Cankar«.) Pesmi pa je prispeval poleg omenjenega Borisa Pangerca še Marij Čuk (IV. letnik učitelj.).

V Kulturnih novicah poročajo prof. Martin Jevnikar, prof. Josip Tavčar in časnikar Franc Jeza o nekaterih pred kratkim izišlih knjigah, Barbara Rosner pa podaja svoje vtise s prve gledališke predstave. Prof. Robert Petaros je prispeval sestavka o rimskih spomenikih v Šempetru v Savinjski dolini in o crngrobski cerkvi.

List so pestro ilustrirali dijaki sami. Linorez za prvo stran ovitka je izrezala Klara Šuman (IV. letnik uč.), med posameznimi sestavki so ilustracije Lavre Pertot (III, razred srednje šole »F. Erjavec«), Adrijana Legiša (II. razred srednje šole »Igo Gruden«), Veronika Meule (III. razred srednje šole »Sv. Cirila in Metoda«), Eddyja Kanteja (II. razred srednje šole »Igo Gruden«) in Borisa Pangerca. Križanko je sestavil Peter Švagelj iz I. klasičnega liceja.

Coloni ponovno politični tajnik tržaške Krščanske demokracije

Sergio Coloni je bil ponovno izvoljen za političnega tajnika tržaške KD. Prejel je 19 glasov od skupnih 30, kolikor pač šteje odbornikov novoizvoljeni pokrajinski odbor. Ostalih 11 glasovnic je bilo belih.

Za upravnega tajnika je bil izvoljen Rino Bartoli. V pokrajinskem vodstvu so na osnovi pravil zastopane vse struje, ki so prisotne v pokrajinskem odboru.

37-letnemu tajniku Coloniju čestitamo k ponovni izvolitvi. Pričakujemo, da bo, kot doslej, z razumevanjem sledil problemom slovenske narodne skupnosti in se še bolj potegnil za konkretne rešitve v načelu že sprejetih obljub in obveznosti do naše narodne skupnosti.

Poslanstvo romarskih svetišč

V Rimu so zborovali voditelji italijanskih romarskih svetišč. Bilo jih je 150. Sprejel jih je tudi sv. oče, ki je poudaril potrebo, da se svetišča vključijo v splošno dušnopastirsko delo. Zelo važno je vprašanje, kako v vseh svetiščih opravljati urejeno službo božjo s sodelovanjem vseh romarjev. Romarska svetišča naj postanejo središča liturgične obnove.

Za pogrebne stroške

Kmečke družine imajo v določenih primerih pravico, da prosijo na ONPI v Rimu za prispevek kot delno povračilo pogrebnih stroškov ob smrti upokojenega svojca. Svoj čas je bilo treba vložiti prošnjo najkasneje v treh mesecih po smrti. Od 1. decembra 1968 pa je bil ta rok podaljšan na eno leto. Kmečki sindikati nudijo prizadetim vsa pojasnila in pomoč pri sestavljanju prošenj.

★

SLOVENSKA TELEVIZIJA

Spored od 14. do 20. decembra 1969

Nedelja: 9.30 Po domače z ansamblom Lojzeta Slaka. 10.50 Otroška matineja. 18.25 Tretji glas, film.

Ponedeljek: 17.45 Tiktak: Mala čarovnica. 18.00 Po Sloveniji. 18.25 Reševanje iz ruševin. 19.20 Ne samo zaradi tisočerih jezer. 20.35 K. Čapek: Užaljeni ljudje.

Torek: 20.35 Deset tisoč sonc, film. 22.25 Veliki mojstri: Jan Sibelius.

Sreda: 18.30 Pisani trak. 18.45 Človek, film. 20.35 Za vse otroke sveta, prireditev Gala Unicef. 22.05 Thula, dok. film.

Četrtek: 17.45 Veseli tobogan. 18.15 Po Sloveniji. 18.40 Reportaža o Titogradu. 20.35 T. Mann: Buddenbrookovi.

Petek: 17.45 Nove dogodivščine Hucleberryja Finna, film. 20.35 A. Moravia: Deželanka, ital. film.

Sobota: 17.45 Po domače z Beneškimi fanti. 18.15 Veliki potepuh. 19.15 Sprehod skozi čas. 19.40 Pet minut za boljši jezik.

★

ITALIJANSKA TELEVIZIJA

Spored od 14. do 20. decembra 1969

Nedelja: Prvi: 11.00 Sv. maša. 12.00 Znamenja časov. 21.00 Bratje Karamazovi (5). — Drugi: 21.15 Včeraj in danes. 22.30 Zapad brez miru.

Ponedeljek: Prvi: 21.05 Piknik, film. — Drugi: 21.15 Svet proti letu 1970.

Torek: Prvi: 18.45 Vera danes. 21.00 Mleko in med. — Drugi: 21.15 Po Hirošimi.

Sreda: Prvi: 18.45 Kulturni film. 21.00 Šola drugod. — Drugi: 21.15 Dnevi ljubezni, film.

Četrtek: Prvi: 21.00 Družina Benvenuti (4). 22.00 Politična tribuna. — Drugi: 22.10 Obzorja znanosti in tehnike.

Petek: Prvi: 21.00 TV 7. 22.00 Od česa živi človek, Tolstojeva povest. — Drugi: 21.15 Giovanni in Elvirucci.

Sobota: Prvi: 21.00 Canzonissima 1969. 22.30 Pariška žena. — Drugi: 21.15 Dogodivščine Simona Templarja.

† Msgr. Janez Hladnik

56 **V SLUŽBI CERKVE IN NARODA**

(SPOMINI)

Res sem šel v Zagreb in na mestu pregledal, kaj je in kaj ni in kaj bi bilo treba storiti. Nato sem stopil v Ljubljani do »Slovenca« in razložil stvar. Konzorcij »Slovenec« me je imenoval za rednega dopisnika v Zagrebu in mi zagotovil 1.000 dinarjev mesečno. Prav toliko so mi zagotovili pri društvu »Slomšek« v Zagrebu in tako je bila materialna plat poskrbljena. Dobil sem si stanovanje pri župniku Beluhanu, ki je bil katoliški župnik in predno je prišla okrog gonja, katero so proti meni dvigali moji metliški »prijatelji«, ki so iz dne v dan pričakovali, da pride prepoved katekizma proti meni, je padel glas, da gredo gospod Janez v Zagreb.

Žal mi je bilo pač Metlike. Žal, ker boja še nisem dokončal, kajti nove volitve še niso bile razpisane. Žal mi je bilo zapustiti to moje prvo službeno mesto, kjer sem žel tako lepe uspehe. Toda božja pota niso naša pota.

Za Metličane je bil Zagreb kot nebeški prag. Vsak Metličan, namreč meščan, si je želel v Zagreb, vsi so sanjali o hrvaški prestolnici. Pa se zgodi, da mene, ki bi me radi pokopali na dno pekla, zadene prav ta izredna sreča, da me prestavi škof v Zagreb.

In niti zavedali se niso, da je bil to dejansko njihov uspeh!

Dako Makar pa je rekel, ko sem se poslovil: »Veš, gospod Janez, da mi je žal za teboj. Bil si "fejst kaplan". Smejem se pa tem našim, ki so kakor Ribničani, ki so obsodili raka na smrt, potem so ga pa nesli na most in ga vrgli v vodo, da bi utonil...«

TRETJI DEL
V ZAGREBU

12. novembra 1933 sem se predstavil Slovencem v Zagrebu. Bilo jih je v mestu kakih desettisoč. Največ jih je bilo iz Štajerske, posebno od Sotle, iz Brežic, Kapele, Smrečelj, Bizeljskega in iz Zasavja. Na drugem mestu so bili Slovenci iz Bele krajine, nato pa iz vseh krajev v Sloveniji, tudi iz Primorske, zasedene po Italijanih.

Bili so to delavci, uradniki, redki industrijalci in trgovci, največ pa so bili po službah. Polovica vseh slovenskih duš so bile služkinje in vratarji, dosti jih je bilo tudi pri železnici.

Obstajala je slovenska Marijina družba deklet. Vpisanih jih je bilo kakih tristo, a hodilo jih je k shodom vsaj polovica. Vodil jo je neki jezuitski pater.

Slovensko središče je bil »Slomškov dom«. Petje je vodila zobozdravnica dr. Klemenčeva, predsednik je bil Marko Težak, moj prijatelj iz Metlike, poročen s Šturmovo najstarejšo hčerko, tajnik je bil pa dr. Klemenc, ki je bil duša vsega dela, drugače profesor arheologije na zagrebški univerzi.

V prostorih »Slomškovega doma« je bila tudi »Danica«, društvo slovenskih katoliških akademikov. Obstajala je poleg tega igralska družina, ki je prirejala pogosto odrske prireditve.

Moje delo je bila dušna skrb za vse Slovence in duhovno vodstvo organizacij. Slovenska služba božja je bila pri Sv. Roku, sredi mesta skoraj na precej visokem gričku, na izredno lepem položaju. Bila je to podružnica fare sv. Blaža.

Čez dan sem bil na razpolago dopoldne v župnišču sv. Marije, popoldne sem pa krožil po mestu in okolici ter iskal sledove za Slovenci.

Zvečer sem bil pa v »Slomškovem domu« ali na kaki prireditvi, kamor sem šel kot časnikar, ker sem kot tak imel dostop na vse svečanosti in doživel cel kup raznih privilegijev.

Na delovne dni sem imel sv. mašo stalno pri Sv. Mariji, kjer so me ljudje mogli dobiti za spoved, ob nedeljah je pa bilo vse pri Sv. Roku.

Ob deseti uri je bila sv. maša. Kar kmalu sem imel nabito cerkvico. Kakih štiristo oseb je imelo prostora v njej. Popoldne so bile večernice in spet je bila cerkev polna, a povsem drugega občinstva. Popoldne so največ hodile služkinje, svete duše, pa tudi lahkoživa dekleta. Sv. Rok jih je povezal v prijateljsko skupnost. Vesel sem bil, da sem zagrabil za to novo delo, saj je bil slovenski duhovnik resnično potreben.

Premišljeval sem čudna pota božja, kako je to, da je prav mene, ki sem bil najbolj hribovski, ki sem po zunanjosti in besedi prav malo mogel spadati v velemesto in celo na gala predstave kot časnikar, da je prav mene od vseh najbolj in najprej zadelo iti med najvišjo gospodo.

SLOVENSKI MISIJON V HRVAŠKI PRESTOLNICI

Zagreb je bil velemesto z vsemi sencami, ki jih tako velik skupek ljudi povzroči. Bil je velikanska greznica, v kateri se je utapljalo mnogo naših ljudi, posebno seveda tisti, ki so v Zagreb šli lačni življenja.

Bilo je poleg raztresene množice Slovencev v nižjih plasteh tudi par stotin in morda kak tisoč takih, ki so spadali k boljšemu sloju. Tudi tiste smo hoteli pritegniti. V ta namen smo organizirali slovenski misijon v Zagrebu.

(Se bo nadaljevalo)

Tugomiru v spomin

Zopet se je oglasil mrtvaški zvon. To pot je zvonil našemu dragemu Tugomiru-Mariju Birsa. Naši otroci ga poznajo, saj je več let objavljal zanje pesmice v »Pastirčku«. Tudi bralcem našega lista in koledarju Mohorjeve družbe ni nepoznan, ker se je tudi v teh oglašal s svojimi tako domačimi in pristno goriškimi motivi.

S Tugomirom je naše mesto osirotelo za pristnega ljudskega pesnika in dobrega krščanskega moža.

Pokojni Marij Birsa je bil po rodu Goričan in se je rodil pod stolnim zvonom na trgu Cavour pred 72 leti. Njegovi starši so bili iz Rihenberka. V Gorici na trgu Cavour so imeli gostilno in tu se je rodil njihov sin Marij. V življenju je marsikaj bridkega užil. Še zelo mlad je služil cesarja v prvi svetovni vojni. Na Dunaju je spoznal svojo poznejšo ženo in se z njo poročil. Žal mu je bilo, da se zaradi mestnega okolja v Gorici ni nikoli naučila slovenščine. Tudi otroci se zaradi tega niso oprijeli slovenskega jezika. To ga je na tihem bolelo vse življenje, ker sam je bil iskren Slovenec. Tudi iz te bolesti so poganjale njegove pesmi.

Zaposlil se je v tovarni SAFOG in učakal revno penzijo. Tedaj je našel čas in razpoloženje za pesnikovanje. Toda prišle so nove preizkušnje. Odrezati so mu morali nogo, izgubil je ženo in ostal je sam. A ni obupal. Poln optimizma je še naprej rad bral in rad drugim pomagal, posebno študentom z lekcijami iz nemščine. Svoje veliko trpljenje je daroval Bogu, ker je vanj trdno veroval.

Naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki jo je tako ljubil. Mir njegovi duši, sožalje njegovim sinovom.

(r+r)

Goriški nadškof bo obiskal afriške gobavce

V torek, 2. decembra se je sestal v Gorici Duhovniški svet goriške nadškofije. Med mnogimi sprejetimi sklepi je zlasti pomemben tisti, ki naproša goriškega nadškofa, naj obišče gobavsko naselje Manikrò v zahodnoafriški državi Gornji Volta in sodeluje pri odprtju gobavskega naselja, »Gorica« imenovanega.

Kot je znano, goriška nadškofija že nekaj let podpira z darovi omenjeno gobavsko naselje, poslužujoč se pri tem zlasti postne nabirke »Kos kruha iz ljubezni do Boga«. Ta nabirka dobiva vedno večji obseg, zlasti ker se je zadnje čase zanjo z vso vnemo zavzela mladina. Cilj teh prizadevanj je, organizirati trajno misijonsko pomoč, tako da bi mogla škofija sčasoma prevzeti v oskrbovanje kako celotno misijonsko področje.

Miklavževanje v Gorici

Prijatelj otrok sv. Miklavž je tudi letos obiskal naše male v Katoliškem domu. Pričakalo ga je manj otrok kot prejšnja leta, ker je bila na pohodu gripa in so razne okoliške šole imele lastno miklavževanje, dočim so prejšnja leta prišle v Gorico. Morda pa prav zato, ker je bilo manj otroškega občinstva v dvorani, je vse tako lepo in v redu poteklo.

Sv. Miklavža so najprej s priložnostnimi deklamacijami pozdravili otroci iz osnovne šole v Pevmi. Za otroci iz Pevme so nastopile gojenke iz Zavoda sv. Družine. Te so pripravile ljubko miklavževo igrico, ki so jo res doživeto podale, posebno drži to za sv. Petra in za Luciferja.

S to igrico je bil pripravljen prihod sv. Miklavža, ki je prišel častitljiv in dober, da je obdaroval navzoče otroke. Seveda ni manjkalo parkeljnov in angelcev. Vendar je znal Miklavž vso to družino uspešno krotiti, tako da so tudi najmlajši pogumno odgovarjali.

Doberdob

Križ na zvoniku je pogumno kljuboval vsem vremenskim neprilikam, zlasti strelam in burji kar celih 45 let. Bil je velik in težak nekako sto kg, okrašen z bakrenimi votlimi kroglami, tradicionalnim jabolkom in s petelinom. A v petek, 5. decembra je burja zadala zadnji udarec nosilcu tega križa: ob 10. uri dopoldne ga je silen sunek vetra zlomil in križ je obvisel na sami žici strelovoda. Snežni metež in ledena burja nista preprečila domačinom, da se ne bi zbirali na trgu pod zvonikom, zlasti pa orožnikom, ki so brž zavzeli pazljivo stališče, da se ni kdo preveč približal zvoniku. Orožniki so takoj na župnikovo željo obvestili ognjegasce v Tržiču in Gorici, a so dobili odgovor, da niso za te vrste nevarnosti dovolj opremljeni. Zanimal se je tudi g. župan in ponovno telefoniral ognjegascem. Končno so obljubili, da pridejo pogledat, a ker jih še ni bilo, so naši moški pogumno izvršili precej nevarno delo: prebili so strmo streho v notranjosti zvonika v višini 35 metrov, privezali križ na železno vrv ter ga previdno spustili preko prve in druge ovire do zvonov, kjer še čaka nadaljnje odločitve. V teku so pogovori in ukrepi z merodajnimi oblastmi in našimi moškimi, kaj naj ukrenemo: je pametno, da postavimo nazaj isti veliki križ, ali ga zamenjamo z manjšim in lažjim, da ne bo povzročil ponovnih nevarnosti in skrbi?

Sv. Miklavž je kljub boleznim, snegu in burji ter nerodnemu prostoru (v dvorani v popravilu) redno opravil tudi letos svoj tradicionalni obisk z vsem sporedom: govorom, darili, angeli in hudiči. Udeležba seveda ni bila velika zaradi zgoraj omenjenih vzrokov.

Občni zbor društva »Hrast« je tudi moral biti preložen iz istih razlogov: člani v postelji zaradi razsajajoče gripe. Po vsej verjetnosti bo sklican občni zbor v nedeljo, 21. decembra ob 11. uri (po drugi maši).

Romanje v Lurd

Objava jubilejnega romanja v Lurd prihodnje leto je povzročila med našimi ljudmi nepričakovano velik val odobravanja in zanimanja. Vse kaže, da bo udeležba izredna in daleč nad povprečjem.

Dokončne cene zaenkrat še ne vemo. Kakor hitro nam jo bo potovalna agencija sporočila, jo bomo objavili.

Na Tržaškem sprejemajo prijave vsi slovenski dušni pastirji, posebej pa še član romarskega vodstva g. Dušan Jakomin, ul. di Servola 42, tel. (040) 815909, Trst. Na Goriškem je sedež vpisovanja zaradi potrebne enotnosti na upravi našega lista. Gg. dušni pastirji in morebitni drugi zbiratelji prijav naj do predpisanega roka vse udeležence prijavijo na našo upravo, Riva Piazzutta 18, 34170 Gorizia - Gorica. Isto velja za tiste, ki se bodo prijavili iz notranjosti Italije.

Prizor iz drugega dejanja ljudske igre »Deseti brat«, ki jo bo v nedeljo, 14. decembra ob 16.30 priredila v Katoliškem domu v Gorici igralska skupina SKPD »F. B. Sedej« iz Steverjana. Igralci so z igro že uspešno nastopili v Steverjanu, Medani, Ligu nad Kanalom, v Bohinju, v Štandrežu in Doberdobu. Sedaj prihajajo še v Gorico, da nudijo prijeten zimski večer vsem ljubiteljem pristne slovenske domačnosti

Štandrež

Na predvečer svojega dneva je sv. Miklavž obiskal tudi naše naselje. Ustavil se je v župnijski dvorani, kjer so ga šolski otroci pozdravili z igrico »Miklavž prihaja«. Ljubeznivi svetnik je bil izkazane pozornosti očitno vesel, zato je bogato obdaril otroke iz otroškega vrtca in osnovnošolsko mladino, pa tudi številni odrastli so bili deležni njegove dobrote.

Steverjan

Še pred adventom se je v naši župni cerkvi poročila Avgusta Gravner z Jurijem Cioni iz Pize. Več let se je mudila zlasti v zimskih mesecih pri svoji teti v mestu Lucca. Tam je tudi spoznala svojega sedanjega moža. V Steverjanu je zelo rada pomagala pri kulturnem delu in tudi drugod je rada priskočila na pomoč. Bog naj ji da obilo svojega blagoslova na novi življenjski poti. Voščilu se pridružuje tudi naš list.

Miklavževanje v Gabrjah

Naša farna cerkev je posvečena sv. Miklavžu, zato smo ga skušali ob njegovem prazniku na skromen način počastiti ter mu priporočiti svoje zadeve. Tudi nas je razveselila novica, da bo spet po mnogih letih sv. Miklavž, prijatelj otrok, obiskal našo vas. Toda, kot je bilo pričakovanje veliko, je bilo miklavževanje za nas veliko razočaranje. Biti bi moralo izraz veselja, dobrote in radodarnosti, a je bilo ravno nasprotno. Že sam Miklavžev nastop ter spraševanje otrok in odraslih so bili na tako nizki kulturni ravni, da je vse skupaj vzbujalo pomilovanje in občutek, da gre za norčevanje iz naših verskih navad. V bodoče bi svetovali prirediteljem, če nameravajo še naprej tako našim otrokom predstavljati sv. Miklavža, da se zatečejo raje k novoletni jelki in dedku mrazu, saj bo to bolj v skladu z njihovim zmedenim prepričanjem.

Povečano tajništvo škofovske sinode

Pri zadnji škofovski sinodi v Rimu so škofje izrazili željo, da bi sv. oče povečal stalno tajništvo sinode, ki je v Rimu. Sv. oče je določil, naj se pritegne k tajništvu 15 škofov: tri škofe bo imenoval sam, dvanajst jih bodo izvolili škofje.

OBVESTILA

Božična številka »Katol. glasa«. Ker bo božična številka našega lista izšla že v *četrtek, 18. t. m.* in sicer na osmih straneh, prosimo vse, ki želijo izreči voščila za praznike Kristusovega rojstva, da to storijo vsaj do *torka, 16. decembra opoldne.* Isto velja za dopisnike. V tednu, ko obhajamo božič, naš list ne bo izšel.

Naročnina »Katol. glasa« v prihodnjem letu. Tudi uprava našega lista se je morala zateči, kot so drugi listi že storili sredi tega leta, k povišanju letne naročnine, če hoče gospodarsko obstati. V Italiji bo list veljal od 1. januarja 1970 **3.000 lir**, posamična številka pa **70 lir**. Za inozemstvo bo stal list **4.000 lir** oz. 7 USA dolarjev, 25 nemških mark, 35 francoskih frankov, 30 švicarskih frankov, 160 avstrijskih šilingov, dva in tri četrt angleških funtov.

Nabirka za naše zavode bo kot običajno na kvatrno nedeljo, 21. decembra po vseh cerkvah obeh naših dekanatov in v mestu Gorica, kjer je sv. maša v slovenskem jeziku. Alojzijevišče in Zavod sv. Družine se že vnaprej zahvaljujeta s prošnjo Bogu, da vsem darovalcem obilno povrne. Dušni pastirji so pa naprošeni, da nabirko to nedeljo oznanijo in jo potem pošljejo kot običajno do novega leta.

Dve zanimivi knjigi. Zadnje čase prihajajo na italijanski knjižni trg knjige, ki so res vredne branja in so vzbudile splošno pozornost. Te knjige izdaja SEI (Società Editrice Internazionale) s sedežem v Turinu. V zbirki »La Scala di Giacobbe« (Jakobova lestev) sta pred kratkim izšli »Il Sudafrica non è ancora una patria« (414 strani, 1.800 lir) in »Ore diciassette e dieci: incontro con Dio« (151 strani, 1.200 lir). Prva izmed imenovanih knjig govori v duhu krščanske ljubezni o težkih razmerah, v katerih živijo črnci v Južni Afriki. Avtor knjige je Albert Luthuli, Nobelov nagrajenec za mir, eden najbolj plemenitih afriških borcev za pravice črncev zoper rasno nestrpnost s strani belih Južnoafričanov. — Druga popisuje nenadno spreobrnjenje uglednega francoskega časnikarja André Frossarda, kakor ga je izpreobrnjenec sam doživel. V petih minutah je postal drug človek. Knjiga je doživela v Franciji v nekaj mesecih že več izdaj in žanje med bralci velik uspeh. Vsem, ki jim je italijanščina domača, knjigi toplo priporočamo.

Iz Beneške Slovenije

Deželne pobude za turizem: Za turistični razvoj nadiških dolin

Pred nekaj meseci so ustanovili konzorcij z imenom »Ustanova za turistični razvoj nadiških dolin in Matajurja«, v katerem sodelujejo občine Špeter ob Nadiži, Podbonesec, Grmek, Sv. Lenart, Srednje, Dreka, Praprotno in Sovodnje. Deželna uprava je že odobrila njegov statut. Sedež konzorcija bo na županstvu v Špetru ob Nadiži. S tem je ustvarjena osnova za skladen razvoj turizma v nadiških dolinah in Matajurju, ki naj bi pomagal izboljšati življenjske razmere v Beneški Sloveniji. Pri izvajanju te hvalevredne pobude pa naj bi odgovorni krogi z enako vnemo skrbeli za ohranitev in poživitev vseh pokrajinskih in ljudskih značilnosti, ki so lastne tamkajšnjim slovenskim krajem in ljudem.

Odločen nastop zvišal cene mleku

V pokrajini Bari so leta 1965 kmetje uspeli doseči ceno 81 lir za liter mleka v hlevu. Od takrat je cena mleka ostala nespremenjena, dočim so cene drugih proizvodov kot so krma, razna oprema in še posebno delavske plače, nezadržno rasle in v nekaterih primerih poskočile tudi za polovico nekdanje cene. Zato so letos kmečki sindikati zahtevali večjo ceno za mleko; njihove zahteve so dosegle višek, ko so kmetje ustavili vso dobavo mleka in ga rajši izlili po cestah. Posledica tega nastopa je bil povišek cene za 15 lir, od katerih so si kmetje priborili 11,5, tako da sedaj prejemajo 92,50 lir za liter mleka v hlevu. Zbiralna mlekarna je dobila 2,50 lir, tako da se je njen dohodek od prejšnjih 23 lir dvignil na 25,50 lir za liter, dočim so trgovcem odmerili eno liro, tako da namesto prejšnjih 12 prejmejo sedaj 13 lir za liter mleka.

DAROVI

Za Alojzijevišče: J. M. ob drugi obletnici ženine smrti 2.000 lir; Ž. M. 3.000 lir; N. N. ob deseti obletnici smrti pokojne žene Č. A. 5.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

★

Zobozdravnik v Gorici išče mlajše dekle kot pomočnico za dezinfekcijo orodja, pomoč pri delu s pacienti in podobno. Telefonirati je treba ob delavnikih od 9. do 13. ure na štev. 2909 ali na 2019.

★

Kupim samostojno, prosto, pritlično hišo (3 sobe, kuhinja, klet, kopalnica, do 300 m² ograjenega vrta) v okolici Gorice ali v slovenski vasi ob morju. Točne ponudbe sprejema uprava našega lista.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L 70, osmrtnice L 100, več 8% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: *msgr. dr. Fr. Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

RADIO TRST A

Spored od 14. do 20. decembra 1969

Poročila: 7.15 (samo ob delavnikih), 8.15, 11.30 (samo ob delavnikih), 13.15, 14.15, 17.15 (samo ob delavnikih), 20.15 in 23.15

Dejstva in mnenja: 14.15 (samo ob delavnikih).

Šport: (dnevno) ob 20.00 uri.

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 11.15 Oddaja za najmlajše: F. Marryat: »Morski razbojnik«. Dramatizirana zgodba. Šesti in zadnji del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 13.30 Glasba po željah. 15.30 Diego Fabbri: »Družinski posvet«. Drama v dveh delih. 17.40 Zborovska glasba. 18.45 Bednarik: »Pratika«. 19.15 Sedem dni v svetu. 19.30 Melodije iz filmov in revij. 20.30 Iz slovenske folklore: Poklici: »Kotlarji«.

Ponedeljek: 11.40 Radio za srednje šole. 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«. 13.30 Glasba po željah. 17.35 Jež: Italijanščina po radiu. 18.30 Radio za srednje šole. 18.50 Zbor »Montasio« iz Trsta. 21.25 Romantične melodije.

Torek: 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.00 Bednarik: »Pratika«. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas. 19.00 Otroci pojó. 19.10 Spomini Vena Pilona. 19.45 Zbor »F. Prešeren« iz Boljunca. 20.35 Prokofjev: »Zaroka v samostanu«, komična opera v 4 dejanjih.

Sreda: 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol. 12.10 Brali smo za vas. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke. 17.35 Jež: Italijanščina po radiu. 18.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Ljudske pravljice in povedke. 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek: 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 12.00 Po društvih in krožkih: »Slovensko planinsko društvo v Gorici«. 13.30 Glasba po željah. 17.35 Jevnikar: Slovenščina za Slovence. 17.55 Kako in zakaj. 19.10 Simonitijeva: »Pisani balončki«, radijski tednik za najmlajše. 20.35 Skowronski: »Rojena pod srečno zvezdo«. Komedija v treh dejanjih.

Petek: 11.40 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Tržaški mandolinski ansambel. 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri. 17.35 Jež: Italijanščina po radiu. 18.30 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol. 19.10 Radijska univerza: P. Brezzi: Začetek krščanstva (7) »Širjenje krščanstva in njegovi odmevi v grški in rimski družbi«. 20.50 Koncert operne glasbe.

Sobota: 11.35 Šopek slovenskih pesmi. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 16.10 Izbor iz operet »Dežela smehljaja« in »Prodajavec ptičev«. 16.40 Revija orkestrov. 17.20 Cerkev v sodobnem svetu. 17.45 Ščepec poezije. 18.00 Moj prosti čas. 18.30 Moški zbor iz Celja. 19.10 Theurschuh: »Družinski obzornik«. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 S čitalniških odrov: Celestin: »Roza«. Enodejanka.

Glasbena Matica v Trstu priredi ob 60. obletnici ustanovitve in 25. obletnici obnovitve delovanja jubilejno akademijo, ki bo v soboto, 13. decembra 1969 ob 21. uri v Kulturnem domu v Trstu, ul. Petronio. Vljudno vas vabimo, da se udeležite akademije. *Glasbena Matica - Trst*

BCKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
S. P. A.
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
GLAVNICA LIR 600.000.000 VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10
TELEFON ŠT. 38-101, 38-045 BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

Za vsak problem ogrevanja se obrnite na podjetje

LA COMBUSTIBILE

LOVREČIČ ALBIN

Domjo 38 - Industrijska cona tel. 820-331

Zastopstvo ameriške petrolejske družbe AMOCO za Trst
NAFTA - GASOLIO - KEROZEN - PREMOG - DRVA itd.

Postrežba hitra v velikih in majnih količinah, cene ugodne, olajšave. Ko se odločite za nakup, telefonirajte nam ter se pozanimajte pri nas!